

Реферат

**Тема: «Саймон Кузнець та методи визначення
національного доходу»**

Дніпро
2022

Вступ

Важливим макроекономічним показником є НД — національний дохід. З точки зору власників ресурсів, НД є вимірником їх доходів від участі у виробництві за поточний період.

НД виступає як сукупний дохід власників усіх факторів виробництва: заробітної плати, прибутку, ренти, процента, і засвідчує ступінь участі кожної категорії власників у національному виробництві, їхню частку. За обсягом НД дуже близький до ЧНП і становить величину, зменшену на розмір непрямих податків, які сплачують підприємці (податок на додану вартість, акцизи, ліцензійні платежі, мито та ін.).

Важливим кроком у формуванні сучасної теорії економічного зростання стали розпочаті С.Кузнецом, економістом, у середині 1930-х рр. дослідження національного доходу. Його дослідження суттєво вплинули на економічну теорію того часу. Він зробив великий внесок у визначення національного продукту й національного доходу.

Національний дохід — важливий показник результативності суспільного відтворення. Виробництво національного доходу на душу населення найбільш реально визначає рівень його добробуту. До останнього часу у вітчизняній економічній літературі вважалося, що НД — це новостворена вартість, яка має місце тільки у сфері матеріального виробництва, а також частково на транспорті, у торгівлі, громадському харчуванні та сфері зв'язку. Але такий підхід до розуміння змісту національного доходу досить обмежений, оскільки не враховує внеску працівників сфери нематеріального виробництва.

Саймон Кузнець та методи визначення національного доходу

Національний дохід — це сукупність усіх доходів в економіці домашніх господарств незалежно від того, де вони використовують ресурси — у своїй країні чи за межами своєї країни. Впевнено дозволяється говорити, що це один із основних узагальнюючих статистичних показників, який використовується в системі національних рахунків.

Національний дохід суспільства виступає одним з найважливіших показників функціонування економіки як єдиного цілого. Поряд із сукупним суспільним продуктом та валовим національним продуктом він відіграє важливу роль у макроекономічному аналізі. Це пов'язано з тим, що саме у національному доході відбиваються найважливіші соціально-економічні явища, суперечності та процеси, пов'язані з рухом суспільного багатства, а також результати та структура суспільного відтворення за певний час. Рух національного доходу послідовно охоплює всі фази суспільного відтворення: виробництво, обмін, розподіл і споживання. Дослідженню джерел та економічної природи національного доходу, механізмів обміну, принципів розподілу та використання належить одне з провідних місць у світовій економічній теорії.

Новим кроком у формуванні сучасної теорії економічного зростання стали розпочаті С.Кузнецом у середині 1930-х рр. дослідження національного доходу й національного продукту. Саймон Сміт Кузнець — це американський економіст єврейського походження, який здобув освіту в Україні, лауреат Нобелівської премії з економіки.

Проблемі визначення національного доходу вчений присвятив серію праць, серед яких «Національний дохід і формування капіталу, 1919-1935 рр.» (1937), «Національний продукт з 1869 р.» (1946) та ін., а також «Національний дохід і підсумки досліджень» (1946). Крім того, С. Кузнець був автором методики оцінки національного продукту, яка передбачає його розгляд із

трьох різних точок зору і використовується в офіційній статистиці США і зараз.

Досліджуючи процес формування національного доходу, С. Кузнець вивчав взаємозв'язки та пропорції між випуском і доходами, споживанням і заощадженнями. Проаналізувавши тривалі ряди даних економічної кон'юнктури для 20 країн, Кузнець виявив довготривалі тенденції в зміні співвідношень і пропорцій капітал/випуск, частки чистого капіталоутворення, частки чистих інвестицій та ін. Зібрані та систематизовані дані дозволили піддати емпіричній перевірці низку існуючих гіпотез. Зокрема, це стосувалося положень, висловлених у теорії Дж. М. Кейнса.

Вчений розробив методи визначення національного доходу (обсяг вироблених товарів і послуг) Сполучених Штатів. Внесок Кузнеця у створення методів підрахунку національного доходу заснований на концепції взаємозалежності між обчисленим річним обсягом випуску продукції і визначеним рівнем добробуту, що відповідає цьому обсягу. Вченим було внесено ясність в основні уявлення щодо валового і чистого продукту країни, а також розроблено методи їхнього підрахунку. Бездоганна логіка, сміливі судження і ретельна перевірка усіх даних дозволили побудувати чітку і послідовну картину виробництва і доходу. Застосовуючи «подвійний підрахунок» національного доходу, С. Кузнець вимірював національний дохід із двох позицій. Спочатку він обчислював такий показник, як сукупний попит, по Кейнсу (сума витрат на споживчі товари і послуги, інвестиції і державні витрати). Потім він обчислював показник загального доходу з боку пропозиції: сума заробітної плати, прибутку і ренти. Таким чином, його метод підрахунку національного доходу наповнив емпіричним змістом кейнсіанське визначення політичних проблем.

Сучасні вчені притримуються розширювальної концепції щодо визначення джерела національного доходу. За нею, як нам відомо, будь-яка праця є продуктивною, а тому створює національний дохід. Внаслідок цього його виробниками вважають усіх зайнятих у сфері матеріального і

нематеріального виробництва, в тому числі військовослужбовців, поліцейських, чиновників, служителів культу тощо. Критеріями для західних учених слугує отримання цими категоріями доходів. Західна економічна думка навчилася вимірювати продуктивність праці вчителів, педагогів, учених, працівників охорони здоров'я і визначити їх внесок у створення національного доходу. Наприклад, кожний долар, вкладений у розвиток науки, приносить, на їхню думку, близько 4-5 дол. прибутку.

Національний дохід можна визначити за формулою: $\text{НД} = \text{Рента (оренда)} + \text{процент} + \text{заробітна плата} + \text{прибуток}$. Прибуток складається з прибутку корпорацій (розподіленого на дивіденди та нерозподіленого (інвестованого) та чистих доходів власників (прибуток індивідуальних підприємців).

Тому з точки зору власників ресурсів (домогосподарств), національний дохід є вимірником їх доходів від участі у виробництві ВНД за поточний період.

Національний дохід виводиться з чистого національного доходу (ЧНД), від якого віднімаються непрямі податки (тобто, показник НД є ще більш «очищеним», аніж ЧНД): $\text{НД} = \text{ЧНД} - T_n$, де, ЧНД — чистий національний дохід, а T_n — непрямі податки.

У свою чергу, чистий національний дохід виводиться з валового національного доходу (ВНД) відніманням оцінки внеску капіталу (знос основних фондів): $\text{ЧНД} = \text{ВНД} - \text{Амортизація}$.

Валовий національний дохід виводиться з показника валового внутрішнього продукту шляхом його корекції на сальдо первинних доходів:

$$\text{ВНД} = \text{ВВП} + \text{Сальдо первинних доходів}.$$

Див. Валовий внутрішній продукт.

Тобто:

$\text{НД} = \text{ВВП} + \text{Сальдо первинних доходів} - \text{Амортизація} - \text{Непрямі податки}.$

Слід знати як обчислюється національний дохід на різних стадіях його руху. Кількісні показники доходу нації відіграють важливу роль в макроекономічному аналізі.

Так, на стадії виробництва національний дохід обчислюється за так званим виробничим способом, тобто як сума валової добавленої вартості (необхідного додаткового продукту суспільства). На стадії розподілу вартість національного доходу визначається вартістю первинних доходів - заробітної плати, прибутку, проценту, ренти. На стадії обміну (перерозподілу) національний дохід - це сума кінцевих доходів усіх членів суспільства, фірм і держави, а на стадії споживання він обчислюється як сума витрат суспільства на споживання і нагромадження (сума фондів споживання і нагромадження).

При розрахунку слід враховувати, що національний дохід, обчислений за розширювальною концепцією, буде на 20-25 % більшим, ніж дохід, розрахований за звужувальною концепцією, адже в другому випадку не враховуються доходи сфери нематеріального виробництва.

Джерела:

1. *Пруссова Л. Г.* Основы рыноч. экономики. К., 1993.
2. *Хансен Э.* Экономические циклы и национальный доход. Перевод с англ. – М.: Политиздат, 2004.
3. «Национальный доход и накопление капитала» (National Income and Capital Formation, 1919—1935, 1937).
4. «Национальный доход и его структура» (National Income and Its Composition, 1919—1938, 1941).